

KASPER SKOV JENSEN

BLIV JOURNALIST

**Din genvej til Journalisthøjskolens
optagelsesprøve**

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Vil du være journalist? Helt sikker?	4
Optagelse på SDU og Roskilde Universitet	5
Om optagelsesprøven på Journalisthøjskolen	6
Kun de bedste bliver optaget	6
Opgave til evt. samtale	6
Forberedelseskurser	7
En mulighed for at møde mennesker	7
Brugbare værktøjer?	7
At blive væk, eller ikke at blive væk	7
Træning er grundlaget for al succes	8
Videnstesten	8
Sprogtesten	9
Komma er vigtigt, meget vigtigt	9
Almindelige sprogfejl	9
Lægge/ligge	10
Med eller uden r?	10
Undgå pendulord	11
Sådan fortælles en klassisk nyhed	11
Citater	13
Andre fortællemodeller	15
Den tredje fortællemåde	15
Wall Street Journal-modellen	15
Berettermodellen	15
Journalistiske kernebegreber i virkeligheden	16
Hvordan starter man?	16
Vinklen	17
Kilder	18
Sproget	18
At bevise påstande	19
Nu er det tid	19
På dagen	19

Den mentale forberedelse	20
Fokuseret åndedræt	20
Sådan slapper du helt af	20
Visualiseringer	21
Fald nemt i søvn	21
Kendte journalister om optagelsesprøven	22
"Der var også lidt til daaaamerne"	22
Fandt nøglen til optagelsesprøven	22
"Det var bare at tegne en streg"	23
"Sletteknappen virkede ikke"	23
Et fantastisk fag	24
Bøger, der gør dig endnu bedre forberedt	25

Vil du være journalist? Helt sikker?

Danmarks tre journalistuddannelser (Journalisthøjskolen¹, Syddansk Universitet og Roskilde Universitet) er populære. Man skal ikke lede længe i en 9. klasse for at finde en elev, der synes, at det der journalistik lyder meget fedt. Men hvad skal der så til for at bestå optagelsesprøven på Journalisthøjskolen i Aarhus? Det vil jeg give et par gode råd til i løbet af de næste sider. Det, du skal til at læse, er mine personlige erfaringer.

Afsnittet om mental forberedelse er skrevet af mentaltræner Karsten Lillelund.

Hvis du inderst inde ikke er sikker på, at du vil være journalist, skal du måske overveje igen om du vil gå til optagelsesprøve. For lad det være sagt med det samme: Det er ikke en uddannelse man bliver optaget på, og gennemfører, uden skrivetalent og hårdt arbejde – man kommer ikke sovende til sit pressekort.

Denne e-bog er på ingen måde certificeret eller på anden måde godkendt eller gennemlæst af Journalisthøjskolen. Nogle af mine medstuderende har sikkert andre holdninger end mig til, hvordan man bedst klarer Journalisthøjskolens berygtede optagelsesprøve. De råd jeg giver her, virkede for mig, da jeg var til optagelsesprøve i 2009.

Det er mange år siden, og selvom optagelsesprøven ændrer sig lidt fra år til år, er det stadig de samme grundlæggende evner, der bliver testet.

E-bogen handler mest om optagelsesprøven på Journalisthøjskolen. Optagelsesproceduren på de to andre uddannelsessteder er anderledes. Men det du lærer i bogen, kan du bruge til optagelsesprøven på SDU. Der er ingen optagelsesprøve på RUC, men for at læse journalistik skal du have et gennemsnit omkring 10.

Har du brug for at komme i kontakt med mig, kan du skrive til info@bliv-journalist.dk

God læselyst og held og lykke med optagelsesprøven, når den tid kommer.

Kasper Skov Jensen

¹ Skolens officielle navn er Danmarks Medie- og Journalisthøjskole – i denne e-bog bliver den kaldt Journalisthøjskolen.

Optagelse på SDU og Roskilde Universitet

Som nævnt kan man også læse journalistik på SDU og RUC. På RUC afhænger det udelukkende af dit karaktergennemsnit, mens det på SDU er lidt anderledes.

Hvis du vil læse journalistik i Odense, skal du opfylde disse formelle krav:

- Adgangsgivende eksamen²
- Dansk på A-niveau
- Engelsk på B-niveau
- Historie, Samfundsfag, Idehistorie eller Samtidshistorie på B-niveau.

Når du sender din ansøgning til universitetet (på optagelse.dk) skal du samtidigt medsende en **motiveret ansøgning** på maksimalt to A4-sider. I ansøgningen skal du begrunde hvorfor, du vil læse journalistik på SDU.

Hvis din motiverede ansøgning er blandt de omkring 225 bedste (ud af mere end 400), bliver du inviteret til optagelsesprøve. Prøven på SDU tester dig i de samme grundlæggende færdigheder som optagelsesprøven på Journalisthøjskolen. (Se de følgende sider.) Den eneste store forskel er, at du ikke må have hjælpemidler med til prøven i Odense.

De 150 bedste fra optagelsesprøven bliver herefter kaldt til en uformel samtale på 20 minutter. De 100 ansøgere, der sammenlagt klarer sig bedst bliver tilbudt en studieplads – andre en standby-plads.

² Studentereksamen (stx), Højere forberedelseseksamen (hf) aflagt før gymnasireformen 2017, Højere forberedelseseksamen (hf) med overbygning aflagt efter gymnasireformen 2017, Højere handelseksamen (hhx), Højere teknisk eksamen (htx), Studiekompetencegivende eksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux), EUX 1. del (merkantil), hvis du er startet før 1. august 2017, EUX 1. del (merkantil) suppleret med overbygning, hvis du er startet 1. august 2017 eller senere, Gymnasiale indslusningsforløb for flygtninge og indvandrere (GIF) – ikke berettiget til hurtigstartsbonus, Færøsk studentereksamen, færøsk højere forberedelseseksamen, færøsk højere handelseksamen, færøsk højere teknisk eksamen, Grønlands gymnasiale Uddannelse (GU-eksamen), den erhvervsgymnasiale uddannelse til højere handelseksamen fra Grønland, den erhvervsgymnasiale uddannelse til højere teknisk eksamen fra Grønland. Hvis du søger med Grønlandsk særordning, skal du søge i kvote 2. Eksamen fra Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen.

Om optagelsesprøven på Journalisthøjskolen

Det er altid en god ide at tjekke [Journalisthøjskolens hjemmeside](http://www.dmjx.dk) (www.dmjx.dk) for at være opdateret på de praktiske forhold omkring ansøgningen og optagelsesprøven – nogle af dem ændrer sig fra år til år. Der er optagelsesprøve en gang om året.

Alle kan gå til optagelsesprøve. Det er en udbredt misforståelse, at det kræver noget særligt at komme til optagelsesprøve. Det gør det ikke. Optagelsesprøven er åben for alle, man skal bare have tilmeldt sig på forhånd via [den koordinerede tilmelding](http://optagelse.dk) (optagelse.dk)

Selve optagelsesprøven tager det meste af en dag. Her vil du få en række opgaver, som du skal løse/besvare efter bedste evne. Ifølge Journalisthøjskolens hjemmeside afprøver optagelsesprøven din:

- Iagttagelsesevne
- Evne til at referere og prioritere
- Evne til at analysere og klargøre problemer
- Evne til kreativ tænkning og sproglig formulering
- Færdighed i at skrive korrekt dansk, herunder tegnsætning
- Fornemmelse for sproget, herunder ordforrådet
- Viden om danske og internationale samfundsforhold.

Kun de bedste bliver optaget

Optagelsesprøven består af et opgavesæt. De enkelte opgaver bliver bedømt og tildelt point fra 0-100. En opgave, der får under 50 point er dumpet, og alle opgaver skal bestås. Der er som regel mellem 600-800 til optagelsesprøve – de 250 bedste af dem bliver optaget på Journalisthøjskolen. Består du ikke, kan du tage prøven igen næste år. Måske bliver du indbudt til en mundtlig samtale, der skal afklare hvorfor du gerne vil være journalist. På baggrund af samtalen kan du enten få et nej, blive optaget eller blive tilbudt en standby-plads.

Opgave til evt. samtale

Før du bliver inviteret til at deltage i optagelsesprøven, skal du aflevere en lille skriftlig opgave, som skal bruges hvis du kommer til samtale. Selve opgaven skifter fra år til år, men kan f.eks. handle om, hvilken nulevende eller afdød person, du allerhelst vil lave et interview

med. Opgaven skal afleveres i skolens afleveringssystem WISEflow. Opgaverne til selve optagelsesprøven skal afleveres på samme måde. Så det er en god idé at aflevere den lille opgave fra den computer, du skal have med til optagelsesprøven. På den måde bliver du nogenlunde fortrolig med WISEflow før den store dag.

Forberedelseskurser

Mange højskoler tilbyder forberedelseskurser til Journalisthøjskolens optagelsesprøve. Nogle praler endda med at have en meget høj succesrate. Jeg har aldrig været på et forberedelseskursus, så jeg kan ikke udtale mig konkret om dem. Men jeg har alligevel nogle generelle betragtninger, jeg synes du skal overveje, inden du bruger dine surt tjente penge på et sådant kursus.

En mulighed for at møde mennesker

Forberedelseskurserne giver dig chancen for at møde mennesker, der er ligeså passionerede omkring journalistik som dig selv. Det er fedt! Som journalist skal du være god til at snakke med mennesker, og det kan være et skridt på vejen. Hvis du bliver optaget, er der sikkert også nogle af dine medkursister, der gør. Det er altid en fordel at have nogen at støtte sig til den første tid. Jeg forlod mit gamle liv på den københavnske vestegn, og flyttede til Aarhus uden at kende et eneste menneske – det var en hård start.

Brugbare værktøjer?

Du kommer helt sikkert til at lære ting, du kan bruge videre i din journalistiske karriere. De fleste forberedelseskurser underviser således i ting som interviewteknik og research. Det er vigtige kompetencer at have – når du er kommet ind på uddannelsen. De hjælper ikke ret meget under selve optagelsesprøven.

At blive væk, eller ikke at blive væk

Jeg vil hverken anbefale eller fraråde forberedelseskurser, men du skal tænke dig godt om inden du træffer et valg. Har du tiden og pengene, så spring ud i det. Du bliver formentlig en del klogere på det fag, du gerne vil ind i.

Kniber det med tiden/økonomien, så undersøg hvordan det pågældende kursus styrker dine chancer til optagelsesprøven. Alt andet er en bonus, men det er først og fremmest optagelsesprøven, der er det vigtigste.

Træning er grundlaget for al succes

Hvis du har dyrket sport, ved du, at man skal træne for at blive god til det. Sådan er det også med journalistik, der er et meget praktisk håndværk. Det er der god tid til at blive knivskarp i alle de journalistiske genrer og discipliner i løbet af uddannelsens fire år. Men inden du kommer så langt, skal optagelsesprøven klares. Bedømmelseskriterierne kan lyde abstrakte, men heldigvis er opgaverne mere håndgribelige:

Videnstesten

Den mest berømte og berygtede del af optagelsesprøven er videnstesten. Den består af 50 spørgsmål, der har karakter af almen viden. Ingen har nogensinde fået alle 50 rigtige. Der er valgmuligheder til alle spørgsmål, og nogle spørgsmål har flere rigtige svar. Alle rigtige svar på et spørgsmål skal markeres, for at spørgsmålet tæller som korrekt besvaret.

Du kan prøve den seneste videnstest på Journalisthøjskolens hjemmeside.

Du forbereder dig bedst til videnstesten ved at følge godt med i medierne. Sørg for at vide hvad der sker i Danmark og verden, og de personer, der er meget oppe i tiden. Kendskab til afgørende historiske øjeblikke er en klar fordel. Husk at holde dig bredt orienteret, også om de ting, der ikke interesserer dig.

De seneste par år er det min, udokumenterede fornemmelse, at videnstesten har haft en overvægt af spørgsmål om aktuelle begivenheder. Jeg vil derfor anbefale dig at lægge særligt mærke til store opsigtsvækkende begivenheder herhjemme og i udlandet.

Det er også besværet værd at sætte sig mere end almindeligt godt ind i dansk politik og medieverdenen. Der er som regel spørgsmål om enkelte navngive politikere og chefredaktører. Hav styr på hvad partiernes ordførere hedder, og hvem det er, der leder medierne. Til det formål kan du med fordel se programmerne Tirsdagsanalysen og Presselogen. Begge dele sendes på TV 2 News. Hvis du ikke kan se Danmarks bedste

nyhedskanal, kan du købe adgang via [TV 2 Play](#). Derudover bør du gøre det til en vane at følge med i medieudviklingen i P1-programmet Mennesker & Medier, [Journalisten.dk](#) og [Mediawatch.dk](#)

Sprogtesten

Sprogtesten indeholder forskellige små opgaver, der tester dit sprogøre. Der vil ofte være en kort tekst, der skal rettes for stavefejl. Du skal altså være god til at stave, og være god til at finde fejl. Derudover kan den eksempelvis bestå af en opgave med synonymer og antonymer (hvis du ikke ved, hvad det betyder, må du slå det op. Det kommer man tit ud for som journalist).

Du kan forberede dig til sprogtesten ved at plage din dansklærer om at få flere diktater, eller du kan læse en ordbog. En anden mulighed er at snakke med personer, der er ældre end dig. Dine bedsteforældre bruger sikkert mange ord og vendinger, du ikke kender.

Komma er vigtigt, meget vigtigt

Hvis du ikke er bedste venner med kommaet, er det på tide at blive det. Journalister skal kunne sætte kommaer, men hvad vigtigere er for dig lige nu: det bliver testet til optagelsesprøven. Jeg vil ikke forsøge at forklare kommareglerne på en pædagogisk måde, men du skal have styr på dem inden du går til optagelsesprøve. Igen kan du søge hjælp hos din dansklærer, der sikkert vil give dig ekstraopgaver med største begejstring. Derudover kan du læse meget mere om det drilskekomma hos [Dansk Sprognævn](#) (www.dsn.dk) Du kan også prøve kommatesten på Journalisthøjskolens hjemmeside.

Husk, at Journalisthøjskolen bruger det gamle komma (foran ledsætninger).

Almindelige sprogfejl

et er helt almindeligt at lave fejl i talesproget, men så snart det kommer ned på papir, ser sprogfejl uprofessionelt ud. Derfor har jeg her samlet nogle af de mest almindelige sprogfejl, så du ikke laver dem/kan opdage dem til optagelsesprøven.

At/ad

I talesprog er det umuligt at høre forskel på at og ad. Min i skriftsproget betyder det to forskellige ting. Her kommer en kort forklaring.

Ad betegner en bevægelse mod et mål, eller langs med noget, mens af bruges om en bevægelse væk fra noget. F.eks.

"Han steg af bussen, inden den fortsatte ad motorvejen."

Hans/hendes/sin

Bytter du også om på hans/hendes og sin? Det kan være fortid nu. Næste gang du kommer til en middagsselskab, og hører nogen sige noget i stil med: *"Han tog bare hans tøj og gik"* kan du roligt gå i rette med personen. Her er forklaringen.

Det første "han" i eksempelsætningen er selvfølgelig helt korrekt, men når vi kommer hen til ordet "hans" bliver der problemer. Som sætningen står her betyder den at ham der gik, tog en anden mands tøj – fordi **"hans" henviser til en anden person. Hvis han derimod tog sit eget tøj, hedder det: "Han tog sit tøj og gik."**

Lægge/ligge

Et andet ordpar, der er umuligt at høre forskel på i talesproget er lægge og ligge. Det har været årsag til hovedbrud hos mange danskere gennem årene, men efter de næste par linjer, er du aldrig mere i tvivl. Lægger hønen et æg eller ligger den et æg? Den gør det første.

Lægger betegner nemlig, at den omtalte ting er i bevægelse. Ligger bruges om ting, der ikke er i bevægelse. Altså: *"Hun lægger bogen på bordet ved siden af den anden, der har ligget der længe."*

Med eller uden r?

På nogle udsagnsord kan det være svært at høre, om der er et r på endelsen eller ej. Hedder det: *"jeg køre"* eller *"jeg kører"*? Når du er i tvivl om der skal r på udsagnsordet, kan du bruge huskereglen **prøv med prøver**. Sæt de to former af prøver ind i sætningen i stedet for dit udsagnsord, og du har svaret. Det hedder utvivlsomt "jeg prøver" og derfor også "jeg kører."

Undgå pendulord

Som journalist skal man som hovedregel forsøge at minimere risikoen for, at modtagerne misforstår noget. Derfor er det en god idé at undgå at bruge pendulord – ord eller udtryk, som oprindeligt havde én betydning, men som med tiden også er kommet til at betyde det modsatte. Dansk Sprognævn giver blandt andre følgende eksempler på pendulord:

Bjørnetjeneste er oprindeligt et udtryk for en velment tjeneste, der viser sig at gøre mere skade en gavn. Nu kan det også bruges i betydningen en stor tjeneste.

Godt og vel blev brugt i betydningen lidt over/mere, men bruges nu også om lidt mindre/i underkanten af.

Patetisk betød førhen højtidelig, men bruges i dag mest i betydningen ynkelig.

Forfordele var i gamle dage et synonym for at snyde, men bliver nu også brugt om det at favorisere.

Problemerne med pendulord viser sig i [denne ret morsomme scene](#) fra Anders Matthesens film "Sorte kugler" fra 2009.

Sådan fortælles en klassisk nyhed

Indtil nu har du fået nogle råd til, hvordan du forbereder dig på optagelsesprøvens enkelte dele. Jeg har valgt at give det at skrive en nyhed, et helt kapitel for sig selv. Du vil sandsynligvis også blive testet i at skrive en klassisk nyhedshistorie. Du får udleveret nogle siders information og citater, som du så skal omsætte til en nyhed. For at skrive en god nyhed, er der nogle grundelementer, man altid bruger. Selvom du ikke kommer ind på Journalisthøjskolen, kan du bruge mange af de næste råd i andre sammenhænge.

Med en klassisk nyhedshistorie mener jeg, måden hvorpå de fleste nyheder er opbygget.

De fem nyhedskriterier

Du har med garanti hørt om de fem nyhedskriterier i skolen – hvis ikke har du sovet. Men der er ingen grund til panik. Jeg vil gennemgå dem her. Kriterierne er:

- **Væsentlighed:** Er det vigtigt for modtageren?
- **Identifikation:** Berører det modtageren?
- **Sensation:** Vækker det opsigt?
- **Aktualitet:** Er det lige sket?
- **Konflikt:** Er der to parter (eller flere), der er uenige?

I fagsprog bliver de også kaldt **VISA+K-kriterierne**.

Som tommelfingerregel skal der mindst være to af kriterierne i spil, for at give historien en naturlig fremdrift. Til optagelsesprøven er det derfor en god ide at starte med at læse materialet igennem, for at identificere de kriterier, du vil have i spil.

Nyhedstrekanten

Du har nu valgt hvilke informationer, der skal med i artiklen, men i hvilken rækkefølge? I (nyheds) journalistik bruger man ofte nyhedstrekanten. Den siger, at det vigtigste skal først. Informationerne skal altså komme med faldende vigtighed, så læseren altid kan springe fra, men alligevel have fået det vigtigste med. Start derfor med hvem, hvad, hvor og byg på med hvordan og hvorfor.

Et eksempel på en simpel nyhedstrekant

Citater

I materialet du får udleveret, vil der være citater fra fiktive personer (kilder). Du skal finde citater, der underbygger det, du ellers har skrevet. Du skal forstille dig, at du selv har snakket med dem, derfor skal du slutte af med ord som "siger" eller "fortæller" – eksempelvis:

"Et godt citat er guld værd", siger Kasper Skov Jensen, der har skrevet e-bogen Bliv journalist.

De ord, der indikerer, at citatet er færdigt kaldes inquit. Følgende ord kan bruges som inquit (afhængigt af sammenhængen):

- Siger
- Fortæller
- Hvisker
- Råber
- Afslører
- Indrømmer
- Erkender
- Udtaler

"Slutter" er en udbredt inquit blandt journalister og andre. Lov mig aldrig at bruge den! Den virker forstyrrende, og kan kun bruges hvis citatet var det sidste, personen sagde til dig.

Citater skal ikke nødvendigvis være ordrette, men betydningen skal være den samme. Hvis en forsker eksempelvis siger: "Der er ikke tilstrækkelig empirisk evidens til at konkludere, at der er en plausibel sammenhæng," kan man i de fleste tilfælde omformulere citatet til: "Vi ved ikke, om der er en mulig sammenhæng."

Fyldord og sproglige usikkerheder skal ikke medbringes i citatet, medmindre de har en betydning. Citater skal strammes så modtageren ikke er i tvivl om, hvad kilden mener. Når der er tale om skriftlige kilder, som til optagelsesprøven, selvom de skal fremstå som mundtlige i artiklen, vil man ofte citere ordret, men man skal ikke citere det hele.

En anden tommelfingerregel siger, at **citater skal formidle følelser og holdninger. Journalisten skal formidle fakta.** Forestil dig en artikel med en elektriker, der er citeret for:

"Jeg blev arbejdsløs for tre år siden."

Ikke ret spændende, vel? Vi vil hellere læse noget i stil med:

Han blev arbejdsløs for tre år siden, da virksomheden lukkede. Det har haft enorme konsekvenser: "Min kone har forladt mig, og jeg ser næsten aldrig mine børn."

Nu kan vi IDENTIFICERE os med ham. Det er blevet mere konkret.

Rubrikker

Der findes tre slags rubrikker: Rubrikken (selve overskriften) underrubrikken (det lille afsnit under rubrikken) og mellemrubrikken (små overskrifter, der markerer overgangen til et nyt afsnit)

Rubrikken – altså overskriften på nyheden - udtrykker typisk konklusionen i en sætning eller få ord. For eksempel:

"20-årig mand dømt for manddrab"

"Danmark lukker ned".

Osv. Osv.

En god rubrik er **æggende** (pirrende), **vækkende** (opmærksomhedsskabende) og **dækkende** (fortæller noget reelt om artiklens indhold). De bedste er desuden aktive – ofte gennem et udsagnsord, der gør rubrikken levende. Hvilken en af følgende rubrikker kan du bedst lide?

"Lars Løkke færdig som V-formand"

Eller:

"Lars er færdig"

Jeg vil gætte på, at du synes bedst om den sidste. Den indeholder nemlig de elementer, du læste om for lidt siden.

Underrubrikker står under rubrikken, og er en **koncentreret udgave af historien** – hele historien genfortalt på få linjer. Underrubrikken og brødteksten (selv artiklen) skal kunne læses uafhængigt af hinanden.

Mellemrubrikkerne skal give læseren en **fornemmelse af hvad, der venter i det kommende afsnit**. Dette afsnit har eksempelvis mellemrubrikken "Rubrikker".

For at gøre din artikel læsevenlig kan du med fordel lave mange afsnit – som jeg også har gjort i denne e-bog, men alt med måde.

Andre fortællemodeller

om udgangspunkt egner nyhedstrekanten sig bedst til opgaven, hvor du skal skrive en nyhed. Men det er også den mest forudsigelige. Afhængigt af emnet og opgaven, kan det være en god idé at overveje andre fortællemodeller – det viser, at du kan tænke kreativt. Jeg vil gennemgå tre alternativer fortællemodeller, som du måske kan bruge.

Den tredje fortællemåde

I den tredje fortællemåde skiftes der mellem sceniske beskrivelser og faktuelle afsnit.

Scene - fakta - scene - fakta - scene

Sceniske afsnit giver læseren en oplevelse og danner baggrund for identifikation. Faktuelle afsnit giver læseren den nødvendige baggrundsviden. Det anbefales at have tre scener og to gange fakta.

Wall Street Journal-modellen

Har fået sit navn efter den fortælleteknik, der skrives artikler efter på den amerikanske avis The Wall Street Journal. Modellen er også kendt som The Nut Graf Story. Den består af fire elementer:

- 1) **Anslag (lead)**: skal fange læserens opmærksomhed.
- 2) **Kernen (The Nut Graf)**: her forklares det centrale i artiklen, evt. bliver et problem/konflikt præsenteret.
- 3) **Krop (body)**: bygger videre på kernen og folder den ud.
4. **Hammer (kicker)**: afslutningen på artiklen. En god hammer efterlader et stærkt indtryk hos læseren.

Berettermodellen

Bruges for det meste til at analysere noveller og film, men den kan også bruges på længere journalistiske produkter. Modellen består af:

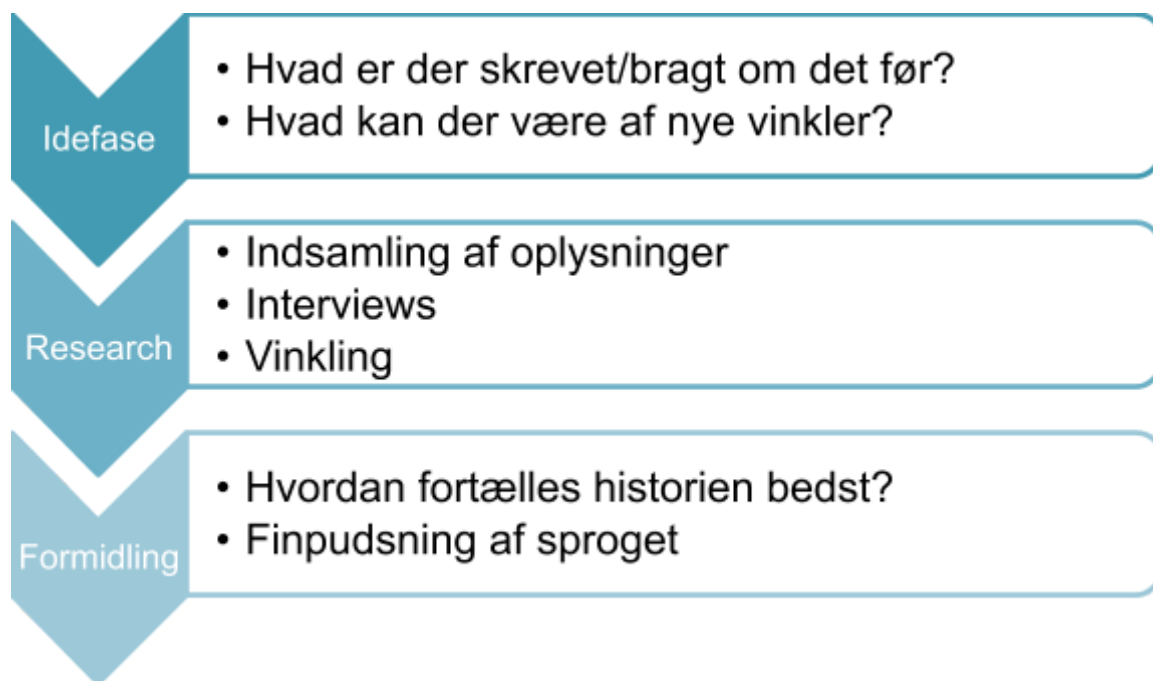
- 1) **Anslag:** kontakten til læseren skabes
- 2) **Præsentation:** hovedkonflikten bygges op - gerne med identifikation som en vigtig del
- 3) **Uddybning:** konflikten beskrives med flere detaljer og sættes i perspektiv. Her er især Information og fascination vigtig.
- 4) **Point of no return:** Her er der ingen vej tilbage for hovedpersonen.
- 5) **Konfliktoptrapning:** konflikten skærpes yderligere og bliver stadigt voldsommere. Kan eventuelt indeholde et "point of last decision" hvor konflikten kan aflyses i sidste øjeblik.
- 6) **Klimaks:** konflikten bliver løst
- 7) **Udtoning:** afslutningen på artiklen. Bruges ofte til at lade læseren dele hovedpersonens lettelse/glæde over, at konflikten er løst.

Journalistiske kernebegreber i virkeligheden

Journalistik går, kort fortalt, ud på at gøre mennesker (modtagerne) klogere på den verden vi lever i. Det gøres bedst ved at gøre historierne så konkrete som muligt. Den journalistiske arbejdsproces består af input (idéudvikling, research osv.) bearbejdning (orden i inputstoffet) og output (det færdige produkt.)

Hvordan starter man?

Alle journalistiske historier starter med en idé. Vejene til idéer kan være mange, men at undre sig er et godt udgangspunkt. Mange cavlingpriser er vundet ud fra en simpel undren som f.eks. "Kommer politiet, når man ringer?"

Eksempel på en journalistisk arbejdsproces

Vinklen

Efter den indledende research (eller måske før), er journalisten klar til at lave sin **vinkelsætning** - en sætning, der fortæller hvad historien handler om. Vinkelsætningen starter altid med: "Jeg vil fortælle, at..."

Den kan desuden indeholde **ÅKL-modellen**, hvor årsag, konsekvens/og eller løsning er skrevet med ind i vinkelsætningen. Eksempelvis: "Alle kommuner tilbyder borgerne selvbetjening via internettet. En række kommuner udnytter ikke mulighederne ved selvbetjening. Konsekvensen er, at kommunerne går glip af en årlig besparelse på mere end 420 millioner kroner og borgerne spilder deres tid, hvilket gør dem mindre produktive."

Vinkelsætningen skal ikke stå på det dokument, du afleverer til optagelsesprøven.

Vinklen er dynamisk, og skal ændres hvis researchen kræver det. Når du skal løse nyhedsopgaven til optagelsesprøven skal din vinkel være helt klar, men du skal ikke skrive den nogen steder. Vinklen er med til at holde journalistens fokus på den historie, der skal fortælles og de elementer, der skal til for at fortælle den.

Kilder

Når idé og vinkel er på plads, starter researchfasen. Det kan være at dykke ned i døde kilder (rapporter og statistik) eller at få fat på levende kilder - altså personer, der kan bidrage til historien, enten med baggrundsinformation eller ved at medvirke i det færdige produkt. Der findes tre kildetyper:

Ekspertkilder: Bruges mest som dokumentation. De har en ekspertviden, der gør dem troværdige. F.eks. en overlæge, der fortæller om konsekvenserne af en blodprop.

Partskilder: Meget ofte afhænger synet på en historie af, hvem man spørger. Partskilderne har en interesse i at fremstå på en bestemt måde, som f.eks. Lærereforeningen, der kritiserer uddannelsesministeren. Partskilder er forudindtagede, og vil forsøge at fremme et bestemt syn på historien.

Erfaringskilder: Journalistik skal være konkret. Derfor bruger man erfaringskilder. Det er personer, der har oplevet det historien handler om, på deres egen krop.

Oplysninger skal, hvis muligt, bekræftes af to uafhængige kilder. Støder man på en kilde, der ikke vil tale, må man kigge sig om efter en anden. Der findes ofte snakkesalige kilder. Det gælder om at tænke kreativt.

Til optagelsesprøven skal du ikke selv opsøge kilder, men du skal nøje overveje hvordan du bruger alle tre kildetyper i den artikel, du skal skrive ud fra den opgaveformulering du får.

Sproget

Journalisten skal skrive i et korrekt dansk, som målgruppen kan forstå. Der er kæmpe forskel på at skrive en historie om rentestigning til henholdsvis Ekstra Bladet og Børsen - journalisten virker ikke klogere fordi vedkommende bruger smarte ord. Tværtimod. Desuden skal sproget være fejlfrit - sprogligt og grammatisk. Det skader troværdigheden, hvis journalisten ikke kan sætte komma eller kende forskel på hans/sin, nogle/nogen osv. Journalister er professionelle brugere af sproget. Det skal kunne ses på produktet. Journalister skal ikke bare fortælle hvad der sker, de skal vise det: "Don't tell it - show it!"

At bevise påstande

Journalister lever af troværdighed. Derfor skal de påstande, som fremkommer i produktet kunne bevises eller, som minimum, sandsynliggøres. Modtageren må på intet tidspunkt være i tvivl om, at oplysningerne er korrekte. Påstande må ikke fremstå som journalistens egne – der skal altid kilde på.

Nu er det tid

Optagelsesprøven nærmer sig med hastige skridt. Hvad nu? Bor du langt væk fra Aarhus, så tag til byen dagen før optagelsesprøven. Spis aftensmad ved åen og få en fornemmelse af det hyggelige byliv. Ved at være i Aarhus dagen før, undgår du voldsomt transport stress på selve dagen.

Spis sundt, og gå tidligt i seng.

På dagen

Sørg for at have dobbelttjekket din computer – og at den opfylder de tekniske krav til WISEflow, som er det system opgaverne skal afleveres i. Du bliver bortvist fra prøven, hvis du af den ene eller anden grund ikke kan aflevere opgaverne

- Kom i god tid. Du får ikke lov at komme ind bare fordi ”broen var oppe”.
- Medbring et gyldigt pas som foto id.
- Tag eventuelt en medhjælper med, der kan forbinde tingene for dig. Vedkommende skal forlade skolen, inden prøven starter.
- Tag det roligt. Du kommer ingen vegne med stress. Resultatet bliver kun dårligere.
- Brug pauserne til at få noget frisk luft.
- Husk at læse opgavebeskrivelserne grundigt inden, du starter og hold dig til dem.
- Medbring en masse, der kan holde blodsukkeret oppe, men undgå poser osv., der larmer når de åbnes.
- Husk principperne bag nyhedskriterierne, nyhedstrekanten og de gode rubrikker.

Og endelig: Optagelsesprøven handler ikke om liv og død. Bare gør det så godt, du kan.

Den mentale forberedelse

af mentaltræner Karsten Lillelund

Til optagelsesprøven vil du gerne være klar i hovedet, og veloplagt. Der er ikke noget værre end at være fagligt velforberedt og lave fejl fordi du er nervøs eller uoplagt.

Nerver gør det rigtig svært for dig når det virkelig gælder. Måske ligger du vågen natten i forvejen og spekulerer på resultatet, eller måske går klappen ned på dagen, og pludselig kan du ikke huske hvad du skal.

Det er i orden at have en hvis mængde nerver, de kan være med til at gøre dig skarp, men forstyrrer de din nattesøvn eller din evne til at koncentrere dig, så skal du gøre noget ved dem.

Fokuseret åndedræt

Du kan skabe øjeblikkelig mental ro ved at gennemføre denne øvelse for fokuseret åndedræt.

Du skal lave 5 vejrtrækninger hvor du koncentrerer dig om at trække vejret helt ned i maven. Træk vejret så det er din mave der løfter sig og ikke din brystkasse. Jo længere ned din vejrtrækning kommer jo bedre.

Efter hver udånding holder du en pause på 5 sekunder før du tager din næste indånding.

Herefter vil du føle mere ro i krop og sind.

Sådan slapper du helt af

Med denne metode bruger du muskelafslapning til at få dine tanker og følelser til at falde til ro. Metoden er bygget op som en scanning af din krop med tilhørende afslapning for hver område du fokuserer på.

Slap først af i øjenlågene, dernæst inde i øjnene, så øjenbrynene og dernæst fortsætter du din afslapning i følgende rækkefølge; panden, kæberne, læberne, inde i munden inkl tungen, tindingerne, hovedbunden, nakken, halsen, skuldrene, brystkassen, mavemusklerne, skulderbladene, øverste del af ryggen lad en bølge af afslapning gå ned gennem ryggen til

lænden, balderne, lårene, leggene og skinneben, fødderne. Udpeg derefter det sted i kroppen hvor du trænger til at slappe endnu mere af og slap af i denne del.

Denne metode giver ro og styrker din evne til at fokusere på din opgave.

Visualiseringer

Når du visualiserer, forbereder du både dine tanker og dine følelser på en forestående begivenhed. Med en visualisering skaber du mental ro og overskud.

Du foretager en visualisering ved først at bruge ovenstående åndedrætsøvelse efterfulgt af afslapningsøvelsen. Når disse øvelser er gennemført forestiller du dig at du er til optagelsesprøven og gennemfører den med mentalt overskud. Forestil dig hvad du oplever og hvordan du håndterer det. Husk at en forestilling både indeholder billeder, lyd og følelser. (og evt. andre sanseindtryk)

Nogle forestiller sig de ser den ud af deres egne øjne og andre vælger at se sig selv udefra, gør hvad du finder er nemmest.

Inden du laver visualiseringen så lav en liste over de problemer du kan komme ud for under optagelsesprøven. Under visualiseringen så forestiller du dig at du kommer ud for problemerne, og at du håndterer dem succesfuldt med mentalt overskud.

Lav visualiseringen en til 2 dage i forvejen, gerne et par gange. Du behøver ikke bruge mere end 10-15 min på den.

Fald nemt i søvn

Lad ikke tankerne forstyrre din nattesøvn. Bekymrede tanker holder dig unødvendigt vågen. Denne metode får dig til at tænke på noget andet, så du falder i søvn.

Når du ligger i sengen og skal sove, så tæl nedad fra 300 i spring af 3. 300, 297, 294, 291 osv. Hvis du tæller forkert begynder du bare forfra, hvis du glemmer at tælle, men stadig ikke er træt nok til at du sover, tæller du forfra bare lidt hurtigere end sidst, og hvis du når ned til 0 begynder du forfra fra 300.

Øvelsen er tilpas svær til at du ikke kan tænke bekymrede tanker undervejs, og tilpas kedelig til at du bliver mere og mere træt, når du udfører den.

Det er vigtigt du ikke lader dig irritere over at du tæller forkert, for irritation holder dig vågen. Accepter i stedet at du ligesom de fleste andre har talt forkert, og begynd forfra fra 300.

Boost den mentale forberedelse med selvhypnose

Skal den mentale forberedelse optimeres endnu mere end Karsten Lillelunds gode råd, kan jeg anbefale selvhypnose. Det er slet ikke så hokus pokus, som det måske lyder. Og du kan få fantastiske resultater ud af det. Jeg har her fundet nogle yderst relevante hypnose sessioner, som du kan downloade efter køb og høre igen og igen.

Det bedste er, at du får pengene tilbage, hvis du ikke er fuldt ud tilfreds. For en god ordens skyld, skal det nævnes, at jeg får en lille kommission, hvis du køber sessionerne herunder:

[Slip din eksamensangst](#)

[Bliv mere kreativ](#)

[Speed reading - lær at læse med lynets hast](#)

Kendte journalister om optagelsesprøven

Jeg ved, det kan være ret trættende at høre på den samme person i lang tid. Og som jeg nævnte i indledningen, er det ikke sikkert, at andre har oplevet optagelsesprøven på samme måde som mg. Derfor har jeg bedt en række kendte journalister om at huske tilbage til den dag, de mødte op til optagelsesprøven.

”Der var også lidt til daaaamerne”

Sebastian Dorset, Journalist og komiker, var til optagelsesprøve i 1993:

"Jeg kan huske, jeg havde lånt en elektrisk skrivemaskine, men glemt at sætte mig 100% ind i, hvordan den fungerede, så hvis der er nogen, der har tænkt sig at bruge sådan en, så tjek lige manualen et par dage inden.

Ellers kan jeg huske, at jeg var til prøve det år, hvor en kvindelig rådmand fra Aarhus Kommune havde beklaget sig over at en prøve baseret på paratviden favoriserede "maskuline værdier" og at man derfor havde indsat spørgsmål om modehuse og parfumemærker i paratvidenprøven, så der også var lidt til daaaaamerne.

Hvis jeg skulle til prøve igen i dag, tror jeg, jeg ville tage et minut før hver opgave til at tænke over hvad den i virkeligheden handlede om, og så ellers følge min første indskydelse uden at tøve."

Fandt nøglen til optagelsesprøven

Mads Brandstrup Nielsen, pressechef, Socialdemokratiet, var til optagelsesprøve i 1999:

"Jeg husker bedst min lettelse over, at der ikke var nogle faldgruber, jeg ikke havde forventet. Jeg ved ikke, hvordan det er i dag, men dengang kunne man bestille tidligere års prøver, og det gav god mulighed for at forberede sig på de discipliner, man bliver testet i. God forberedelse er nøglen til optagelsesprøven."

"Det var bare at tegne en streg"

Thomas Skov Gaardsvig, Head of Entertainment, Podimo, var til optagelsesprøve i 2006 og har aldrig gennemført uddannelsen:

"Jeg gik til optagelsesprøve uden forventninger om at komme ind. Planen var, at jeg ville prøve den i 2006, og i 2007 ville jeg så satse på at komme ind. Men ak, det gik ikke som forventet, og jeg kom ind i første hug. Dog var jeg lige forbi en samtale på skolen, men ind kom jeg. Et år før forventet.

Det, jeg husker bedst fra optagelsesprøven, er en opgave, hvor vi skulle tegne et hegn rundt om en mark med dyr.

Opgaven var så simpel, at jeg troede, den var enorm svær. Det var den ikke. Det var bare at tegne en streg. Jeg ved ikke, om meningen var, at vi skulle lære, at løsningen nogen gange ligger lige foran næsen af os, eller om opgaveforfatterne bare havde været i tidsbekneb og lynhurtigt flækkede den her sammen.

Mit bedste råd er at tage til optagelsesprøven et år før, du gerne vil ind. Det tager presset af skuldrene, og så kommer du ind.

Og hvis du ikke har mulighed for det, så er mit bedste råd, at du lærer at sætte komma og tager druesukker med.”

”Sletteknappen virkede ikke”

Rasmus Tantholdt, international korrespondent, TV2, var til optagelsesprøve i 1996:

”Jeg var ikke særlig nervøs, da jeg ikke havde forventninger om at komme ind i første forsøg. Jeg havde lånt en elektrisk skrivemaskine, men sletteknappen fungerede ikke, så jeg måtte bruge slettetast. Det betød, at mine afleveringer så skrækkeligt rodede ud. Fuld af hvide klatter. Jeg mødte en del bekendte under prøven, og de var både før og efter prøven fuld af selvtillid og fortrøstning - men de kom ikke ind. Det gjorde jeg.”

Et fantastisk fag

Hvis du ikke er blevet skræmt væk nu, er jeg overbevidst om, at journalistik er noget for dig. I samme omgang må jeg hellere advare dig om, at du aldrig mere kommer til at holde fri. Journalistik bliver en så stor del af dit liv, at det bliver en del af din identitet og selvopfattelse.

Jeg kan aldrig åbne en avis uden at brokke mig over rubrikkerne. I nyhedsudsendelser undres jeg over kildevalg og kameravinkler. Forsøger at forstå hvorfor de forskellige nyhedstjenester på nettet vægter nyhedskriterierne som de gør. Jeg går aldrig nogen steder uden pressekort, kuglepen, blok og diktafon, Jeg har sågar en blok liggende på natbordet, til at notere idéer ned på.

Kort sagt: jeg er journalistik og journalistik er mig. Der er ingen forskel. Jeg kan aldrig holde helt fri.

Journalistik er mulighedernes fag. Som journalist har du mulighed for at møde statsministeren den ene dag, og en hjemløs dagen efter. Det er fascinerende, at man som journalist er så privilegeret at møde flere forskellige typer mennesker, end de fleste gør på et helt liv. På to dage har jeg for eksempel lavet interview med Thomas Blachman og et portræt

af tv-værten Felix Smith hjemme hos ham. Ingen anden profession kan byde på så stor variation.

Så hvad venter du på? Tag til optagelsesprøve og lad os blive kollegaer!

Bøger, der gør dig endnu bedre forberedt

Med denne e-bog har jeg forsøgt at klæde dig bedst muligt på til alle optagelsesprøvens udfordringer. Men der kan skrives tykke bøger om hvert enkelt emne, og det har aldrig været min hensigt. Så hvis du gerne vil fordybe dig endnu mere, anbefaler jeg disse bøger:

- Luk, Gitte: Styr kommaet – [kan købes her](#)
- Malene Bjerre: Fjern Fejlene – [kan købes her](#)
- Friisberg, Gregers: Politik – [kan købes her](#)
- Schmidt, Solveig: Journalistikkens grundtrin – [kan købes her](#)
- Steffensen, Palle: Flere og bedre idéer – [kan købes her](#)
- Clark, Peter Roy: Skriveredskaber – [kan købes her](#)